

CZEGO I JAK
BĘDZIEMY SIĘ UCZYĆ?

BLANDYNA
ZAJDLER

SCENARIUSZE LEKCJI GEOGRAFII dla III etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – Anna Kasperska-Gochna
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł lekcji

Dominujące cechy środowiska przyrodniczego Polski (lekcja powtórzeniowa)

Klasa III, Blok I

Cele: Określenie dominujących cech ukształtowania powierzchni Polski.

Wskazanie wpływu procesów geologicznych na rzeźbę głównych jednostek fizycznogeograficznych. Uczeń:

- lokalizuje na mapie główne regiony fizycznogeograficzne Polski, ich zasięg, wybrane obiekty;
- przedstawia dominujące cechy rzeźby i podkreśla jej zróżnicowanie;
- wyjaśnia wpływ procesów wewnętrznych i zewnętrznych na ukształtowanie powierzchni
- głównych jednostek fizycznogeograficznych Polski;
- omawia zależności pomiędzy budową geologiczną a rzeźbą terenu;
- określa znaczenie pojęcia: region geograficzny;
- sprawnie korzysta z systemu GIS (technologia cyfrowa);
- efektywnie współpracuje w grupie.

Metody/Techniki/Formy pracy: praca z mapą, praca z tekstem podręcznika, GIS – praca z multimediami (smartfony, Internet – np. Wikipedia, aplikacja Google Earth do wyszukiwania zdjęć satelitarnych, aplikacje mapowe, np. Google Maps, tablica interaktywna); w grupach, indywidualna; dyskusja moderowana, prezentacja, sprawdzian pisemny.

Środki dydaktyczne: mapa ścienna fizyczna Polski, mapy w atlasie, podręcznik, rzutnik, laptop z dostępem do Internetu, prezentacja multimedialna.

Opis przebiegu zajęć/lekcji

Faza wstępna:

- Nauczyciel nawiązując do tematu lekcji odwołuje się do wiedzy uczniów; prosi, aby metodą burzy mózgów przypomnieli sobie wiodące cechy rzeźby Polski oraz czynniki, które ją ukształtowały, uzupełniając karteczki samoprzylepne (dwukolorowe; jeden kolor – cechy rzeźby, drugi – czynniki rzeźbotwórcze) i przykleili je w odpowiednie miejsce na tablicy. Tablica podzielona na pół: lewa połowa – CECHY RZEŻBY; prawa połowa – CZYNNIKI RZEŻBOTWÓRCZE (5 min.).
- Uczeń podsumowuje wyniki pracy przy tablicy.

Faza realizacji: Nauczyciel prezentuje na tablicy interaktywnej pasy rzeźby i przydziela grupom do prezentacji jeden pas ukształtowania powierzchni Polski. Zadania dla ucznia: zaprezentowanie charakterystyki wskazanego pasa ukształtowania Polski na forum klasy z wykorzystaniem tablicy interaktywnej.

Faza podsumowująca: Nauczyciel sprawdza stopień opanowania zagadnienia w postaci sprawdzianu/kartkówki (rozdaje wcześniej przygotowane kartkówki – 4 grupy zadań).

Komentarz metodyczny

Zastosowanie burzy mózgów w postaci wypisywania zapamiętanych informacji na kartkach samoprzylepnych jako wstępu do lekcji jest elementem wspierającym uczniów ze SPE, ośmiela ich i motywuje do pracy. Zastosowanie pracy w grupach rozwija samodzielność, kreatywność, umiejętność współpracy; z kolei możliwość korzystania z Internetu do wykonania zadań na lekcji rozwija umiejętności językowe, GIS, talenty z zakresu TIK, angażuje wszystkich uczniów do pracy, w szczególności uczniów z problemami w nauce geografii, ale lubiących i potrafiących korzystać z różnych portali i programów internetowych oraz oprogramowania tablicy interaktywnej. Wzór sprawdzianu:

1. Uzupełnij zdania dotyczące charakterystycznych cech ukształtowania powierzchni Polski: Rzeźba Polski układa się pasowo o przebiegu równoleżnikowym w kierunku WE (EW). W Polsce przeważają obszary nizinne – położone poniżej 200 m n.p.m., które zajmują około 75% powierzchni kraju, przy czym około 90% powierzchni nie przekroczyła 300 m n.p.m.; średnia wysokość powierzchni kraju wynosi około 173 m n.p.m. Za ledwie 2,5% powierzchni zajmują góry. Najniższe położone miejsce znajduje się w pobliżu Raczek Elbląskich i wynosi około - 1,8 m p.p.m. Najwyższe położony punkt w Polsce to Rysy o wysokości 2499 m n.p.m.; najgłębsza kryptodepresja to dno jeziora Miedwie, znajdujące się na głębokości 29 m p.p.m. Powierzchnia Polski nachylona jest w kierunku północno-zachodnim.
2. Rozpoznaj pas rzeźby Polski wg opisu i podaj jego nazwę:
  - a) ten bardzo różnicowany krajobraz ukształtował łądolód; występują tu liczne wzgórza morenowe oraz jeziora, w tym największe – Śniardwy i najgłębsze – Hańcza.
..... (Pas pojezierzy)
  - b) obszar ten jest położony powyżej 300 m n.p.m.; charakteryzuje się stosunkowo niewielkim zróżnicowaniem wysokości względnych, jest jednak bardzo zróżnicowany pod względem budowy geologicznej i form rzeźby terenu.
..... (Pas wyżyn)

- c) stanowi naturalne obniżenie między wyżynami a Karpatami. Jest to zapadlisko powstałe podczas orogenezy alpejskiej. Dominują tu rozległe płaskowyże, równiny i szerokie doliny.
..... (Pas kotlin podkarpackich).

Kompetencje w zakresie: rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.